

Brussel, 12 december 2023
(OR. en)

16547/23

FREMP 364
JAI 1636
AG 171
POLGEN 175

NOTA

van:	het voorzitterschap
aan:	de delegaties
Betreft:	Conclusies van het voorzitterschap = <i>Evaluatie van de jaarlijkse dialoog over de rechtsstaat</i>

1. Tijdens de voorbereiding van de conclusies van het voorzitterschap van 18 november 2019 kwamen alle delegaties overeen de jaarlijkse dialoog over de rechtsstaat uiterlijk eind 2023 opnieuw te evalueren, rekening houdend met de opgedane ervaring.
2. Op 3 juli 2023 stuurde het voorzitterschap een vragenlijst aan de delegaties. Op 10 juli en 19 september 2023 hield de Raad Algemene Zaken een eerste gedachtewisseling. Op basis van de ontvangen input heeft het voorzitterschap ontwerpconclusies opgesteld, die op deskundigenniveau werden beoordeeld.
3. In het Coreper van 16 en 29 november 2023 kon geen consensus worden bereikt over het ontwerp in bijlage bij document 14829/23.
4. De besprekingen in de zitting van de Raad Algemene Zaken van 12 december 2023 hebben niet geleid tot een consensus over de conclusies betreffende de evaluatie van de jaarlijkse dialoog over de rechtsstaat. Het voorzitterschap heeft evenwel geconcludeerd dat 25 delegaties de tekst in de bijlage bij deze nota steunden of er geen bezwaar tegen maakten.

EVALUATIE VAN DE JAARLIJKSE DIALOOG OVER DE RECHTSSTAAT

Eraan HERINNEREND dat sinds de conclusies van de Raad van de Europese Unie en de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, op 16 december 2014 zijn aangenomen¹, alle lidstaten in een geest van loyale samenwerking hebben deelgenomen aan de jaarlijkse dialoog over de rechtsstaat binnen de Raad, aangezien zij vastbesloten zijn de rechtsstaat als een van de fundamentele waarden van de Europese Unie te versterken.

Eraan HERINNEREND dat de conclusies van het voorzitterschap van 19 november 2019² werden gesteund door 26 delegaties en dat, tijdens de voorbereiding van deze conclusies, alle delegaties overeenkwamen de jaarlijkse dialoog over de rechtsstaat uiterlijk eind 2023 opnieuw te evalueren, rekening houdend met de opgedane ervaring.

Eraan HERINNEREND dat, zoals uiteengezet in de nota van het voorzitterschap aan de delegaties van 28 september 2020³, de jaarlijkse rechtsstaatdialoog is ontwikkeld als een politieke oefening van de Raad Algemene Zaken en in de praktijk is gestructureerd rond één sessie in de eerste helft van elk jaar over achtereenvolgende rondes van landspecifieke analyses van de situatie van de rechtsstaat in vijf lidstaten, en twee sessies in de tweede helft van elk jaar, de ene over de algemene stand van zaken op het gebied van de rechtsstaat in de Unie en de andere over een landspecifieke analyse, waarbij altijd wordt gebruikgemaakt van het jaarlijkse verslag van de Commissie over de rechtsstaat. Daarnaast heeft de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken een aantal specifieke thematische debatten over rechtsstatelijke aangelegenheden ontwikkeld.

1. Wij herhalen dat de conclusies van 2014 van de Raad van de Europese Unie en de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, over het waarborgen van de eerbiediging van de rechtsstaat, nog steeds geldig zijn.
2. Wij zijn het erover eens dat de jaarlijkse rechtsstaatdialoog van de Raad nuttig is gebleken, aangezien deze ruimte biedt voor constructieve politieke uitwisselingen tussen de lidstaten en voor het delen van beste praktijken en geleerde lessen.
3. Wij bevestigen de in de conclusies van 2014 opgenomen beginselen, met name objectiviteit, non-discriminatie en gelijke behandeling van alle lidstaten, een niet-partijdige en empirisch onderbouwde aanpak die geen afbreuk doet aan het beginsel van bevoegdheidstoedeling alsmede de eerbiediging van de nationale identiteit van de lidstaten die besloten ligt in hun fundamentele politieke en grondwettelijke structuren, met inbegrip van regionaal en lokaal zelfbestuur, en hun essentiële staatsfuncties, daaronder begrepen het waarborgen van de territoriale integriteit van de staat, het handhaven van de openbare orde en het beschermen van de nationale veiligheid; en zijn vastbesloten deze in een geest van loyale samenwerking te handhaven.

¹ Doc. 17014/14.

² Doc. 14173/19.

³ Doc. 11094/20.

4. Wij merken op dat de ontwikkeling van deze politieke dialoog zal worden voortgezet op een wijze die complementair is met alle EU-instellingen en internationale organisaties, zodat dubbel werk wordt voorkomen en rekening wordt gehouden met bestaande instrumenten en deskundigheid op dit gebied.
5. Wij merken op dat het voorzitterschap tijdens de organisatie en het verloop van deze dialoog steeds zal waarborgen dat de in de punten 3 en 4 genoemde beginselen van de dialoog volledig in acht worden genomen.
6. Wij onderstrepen dat de huidige inhoud en structuur van deze politieke dialoog ervoor hebben gezorgd dat de dialoog sterker, resultaatgerichter en beter gestructureerd is, en dat de voorbereiding ervan systematischer is verlopen. De dialoog is in haar huidige vorm, met onder meer algemene debatten en landspecifieke sessies, effectief verbeterd door een jaarlijkse inventarisatie van de stand van zaken en van de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van de rechtsstaat. Hierdoor is het makkelijker geworden een alomvattende, oprechte en interactieve politieke discussie te houden die in ruime mate gewijd is aan de situatie van de rechtsstaat in de lidstaten en in de Unie als geheel.
7. Wij wijzen erop dat, hoewel de huidige inhoud en structuur van de dialoog bevredigend zijn, de dialoog verder moet worden verbeterd om nog beter recht te doen aan de inzet van de Raad om de rechtsstaat te versterken en op een inclusieve en constructieve wijze een bijdrage te leveren om door middel van besprekingen en uitwisseling van beste praktijken en geleerde lessen nieuwe en bestaande problemen op het gebied van de rechtsstaat te voorkomen.
8. Wij hechten eraan in het tweede semester van elk jaar een algemene horizontale bespreking te organiseren en drie keer per jaar landspecifieke besprekingen, namelijk twee in het eerste semester en één in het tweede semester, elk gericht op de situatie in vier lidstaten.
9. Wij streven ernaar tijdens deze dialoog ten minste de volgende vier pijlers van de rechtsstaat te bestuderen: het rechtssstelsel, het kader voor corruptiebestrijding, mediapluriformiteit en mediavrijheid, alsook andere institutionele kwesties in verband met controlemechanismen; dit laat de bredere reikwijdte van deze dialoog in de Raad Algemene Zaken onverlet.
10. Wij merken op dat deze dialoog in de praktijk gebaseerd zal blijven op het jaarlijkse verslag van de Commissie over de rechtsstaat, waardoor synergieën tussen de instellingen tot stand worden gebracht, en nemen er kennis van dat in het verslag aanbevelingen worden opgenomen als een manier om op specifieke kwesties te wijzen die om nadere aandacht van de lidstaten vragen.
11. Wij verzoeken de Commissie de lidstaten daarbij steeds nauw te betrekken en met hen in dialoog te blijven bij de voorbereiding van het jaarlijkse verslag, en die voorbereiding zelf te blijven verbeteren, rekening houdend met de beginselen die aan deze dialoog ten grondslag liggen.
12. Wij merken op dat deze dialoog ook baat kan hebben bij de overwegingen van internationale publiekrechtelijke organisaties voor zover daarmee rekening is gehouden in het jaarlijkse verslag van de Commissie over de rechtsstaat, en dat zij aanvullende en ondersteunende maar waardevolle informatiebronnen vormen, met name de overwegingen van de Raad van Europa en zijn organen, waarvan de waarde onder meer is erkend door de conclusies van de Raad van 30 januari 2023⁴, het Hof van Justitie en de Commissie⁵.

⁴ Doc. 5422/23.

⁵ Doc. 11217/19.

13. Wij zijn het erover eens dat het voorzitterschap, naast het organiseren van deze dialoog, ook kan overwegen frequentere interactieve uitwisselingen te organiseren, zoals seminars over rechtsstatelijke kwesties met relevante belanghebbenden, met name burgers, het maatschappelijk middenveld, parlementsleden, lokale autoriteiten, de academische wereld, sociale partners en journalisten.
 14. Wij erkennen de horizontale rol en verantwoordelijkheden van de Raad Algemene Zaken, die deze dialoog organiseert; wij erkennen de aanvullende rol van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken bij het organiseren van specifieke thematische besprekingen over rechtsstaatgerelateerde vraagstukken die binnen zijn deskundigheidsgebied vallen, op basis van een inclusieve aanpak en in voorkomend geval rekening houdend met de in het kader van de dialoog gevoerde besprekingen in de Raad Algemene Zaken.
 15. Wij nemen er nota van dat er, als follow-up van deze dialoog tijdens de Raad Algemene Zaken en indien dit passend en noodzakelijk wordt geacht, besprekingen over een of meer specifieke horizontale rechtstaatthema's zouden kunnen worden georganiseerd in de Raad Algemene Zaken.
 16. Wij zijn het erover eens dat alle komende voorzitterschappen de lidstaten bijeen zullen blijven roepen voor de rechtsstaaldialoog in de Raad volgens de hierboven overeengekomen vorm en frequentie, en komen overeen uiterlijk eind 2027 een nieuwe evaluatie uit te voeren van de ervaring die op basis van deze dialoog is opgedaan.
-